

Temat: Wydarzenia marca 1968 r. w Polsce.

Notatka:

1. Przyczyny:

- Likwidacja wolności obywatelskich uzyskanych w okresie październikowego przesilenia 1956.
- Zaostrzenie stosunków państwo- Kościół – list biskupów polskich do niemieckich („przebaczamy i prosimy o przebaczenie”), rywalizacja o charakter obchodów milenium (tysiąclecia) chrześcijaństwa.
- Rosnące niezadowolenie intelektualistów z działań cenzury i ingerencji państwa w sferę kultury, likwidacja Klubu Krzywego Koła.
- Krytyka władzy przez młodzież zwaną „komandosami” (A. Michnik, J. Kuroń, K. Modzelewski, J. Lityński)
- Walki wewnętrzne w PZPR pomiędzy grupą Władysława Gomułki a młodszymi działaczami z Edwardem Gierkiem tzw. „technokraci” i „partyzantami” Mieczysława Moczara, głoszącymi hasła nacjonalistyczne i antysemickie.
- Demonstracje młodzieży przy pomniku A. Mickiewicza w proteście przeciwko zdjęciu ze sceny Teatru Narodowego „Dziadów” w reżyserii K. Dejmką.

2. Przebieg:

- 25 XI 1967 r. – premiera „Dziadów” A. Mickiewicza
- 3 I 1968 r. decyzja władz o zakazie wystawiania „Dziadów” , gdyż spektakl miał mieć jakoby wymowę antyradziecką.
- 30 I 1968 r. manifestacja młodzieży w obronie „Dziadów”.
- 29 II 1968 r. nadzwyczajne posiedzenie warszawskiego oddziału Związku Literatów Polskich, na którym S. Kisielewski skomentował decyzje władz o zdjęciu „Dziadów” słowami: „Panuje dyktatura ciemniaków”.
- 4 III 1968 r. – usunięcie z Uniwersytetu Warszawskiego A. Michnika i H. Szlajfera.
- **8 III 1968 r. – wiec studencki na dziedzińcu Uniwersytetu Warszawskiego w obronie relegowanych studentów, spacyfikowany przez funkcjonariuszy ORMÓ występujących w przebraniu robotniczym (tzw. aktyw robotniczy)**
- **III 1968 r. – wydarzenia marcowe:** początek masowych skreśleń studentów i wcielania ich do wojska oraz zsyłania do pracy w kopalniach, kampania antyżydowska.

3. Skutki:

- Emigracja z Polski 20 tys. osób pochodzenia żydowskiego.
- Czystki w instytucjach centralnych państwa.
- Usunięcie z PZPR ponad 230 tys. członków.
- Wyroki w procesach J. Kuronia, A. Michnika, H. Szlajfera.
- Narastanie kryzysu gospodarczego.
- Uznanie przez władze ograniczonej suwerenności Polski tzw. doktryna Breżniewa.
- Uczestnictwo wojsk polskich w interwencji zbrojnej państw bloku sowieckiego w Czechosłowacji – sierpień 1968 r.
- Marzec 1968 r. był wystąpieniem inteligencji i młodzieży przeciw totalitarnemu państwu, które nie zostało poparte przez inne grupy społeczne (robotników, chłopów).
- Represje środowisk akademickich.

Temat: Wydarzenia grudnia 1970 roku w Polsce.

Notatka:

1. Przyczyny:
 - Narastający kryzys ekonomiczny (kolejki w sklepach, brak mieszkań), społeczny (wzrost spożycia alkoholu) i polityczny (walki wewnętrzne w PZPR o przywództwo).
 - Ogłoszenie przez władze wzrostu cen żywności przed świętami Bożego Narodzenia.
2. Przebieg:
 - 13 XII 1970 – ogłoszenie podwyżki cen żywności.
 - 14 XII 1970 – początek strajku w Stoczni Gdańskiej, który rozszerzył się na inne zakłady oraz przerodził się w wielotysięczną demonstrację uliczną (gdański grudzień).
 - 14-15 XII 1970 – atak manifestantów i podpalenie gmachu Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Gdańsku, starcia z oddziałami MO. Kierownictwo PZPR (W. Gomułka) podjęło decyzję o użyciu broni palnej przez oddziały MO i wprowadzeniu do miasta wojska dowodzonego przez gen. G. Korczyńskiego (ok. 25 tys. żołnierzy i 1,3 tys. czołgów i transporterów opancerzonych).
 - 15 XII 1970 – przystąpienie do strajku zakładów Gdyni.
 - 16 XII 1970 – demonstracje uliczne w Elblągu i Słupsku.
 - 17 XII 1970 – oddziały MO i LWP otoczyły Stocznnię im. Komuny Paryskiej w Gdyni i ostrzelały jej pracowników z broni palnej. Początek strajków i demonstracji ulicznych w Szczecinie.
 - 20 XII 1970 – rezygnacja W. Gomułki z funkcji I sekretarza KC PZPR, nowym I sekretarzem KC PZPR E. Gierek.
 - 22 X 1970 – podpisanie porozumienia z władzami wojewódzkimi – zakończenie strajku w Trójmieście.
 - 23 XII 1970 - zmiana władz państwowych - nowym premierem został P. Jaroszewicz.
 - 22 I 1971 – ponowienie strajków w Szczecinie.
3. Skutki:
 - Na skutek ponowienia strajków władze spełniły większość postulatów strajkujących – wycofały się z podwyżek cen żywności, podniosły płace, zobowiązały się do zaniechania represji wobec uczestników strajków, zwolnienia aresztowanych.
 - Oficjalnie w wydarzeniach na Wybrzeżu zginęło 45 osób, ponad 1100 było rannych, aresztowano ponad 3 tys. robotników.
 - Nastąpiły zmiany we władzach państwowych i partyjnych.
 - Modyfikacja polityki społeczno- ekonomicznej w kierunku poprawy warunków życia ludności i zaopatrzenia rynku w towary poprzez zamrożenie cen podstawowych artykułów oraz wzrost wynagrodzeń.
 - Modernizacja gospodarki w oparciu o kredyty zagraniczne i technologie zachodnie.
 - Program szeroko zakrojonych inwestycji – tzw. budowa „drugiej Polski” – rozwój przemysłu i budownictwa, unowocześnienie dróg krajowych, budowa dróg szybkiego ruchu.
 - Nowa polityka rolno- wprowadzenie systemu powszechnej opieki zdrowotnej na wsi, wprowadzenie emerytur dla rolników, zniesienie obowiązkowych dostaw produktów rolnych, zwiększenie nakładów na rozwój przemysłu spożywczego, zwiększenie dostaw maszyn rolniczych i nawozów sztucznych.
 - Szerzenie się propagandy sukcesu – wyolbrzymianie sukcesów ekipy rządzącej: „aby Polska rosła w siłę, a ludzie żyli dostatnie”.
 - Przyjęcie konsumpcyjnego modelu rozwoju społeczeństwa – życie na kredyt.